

Un any després de l'accident d'IQOXE res ha canviat en la seguretat de les empreses químiques de Tarragona

El GEPEC-EdC recorda la nefasta gestió que es va fer de la tragèdia i alerta que els riscos de la indústria química segueixen sense solució

Aquest dijous 14 de gener farà **un any de l'accident de l'empresa química IQOXE**, un dels pitjors accidents d'una empresa química ocorreguts a Europa i que va posar de manifest la **manca de seguretat del complex químic de Tarragona i la deficiència dels controls realitzats per part de les administracions**, situació que el **GEPEC-EdC** ja denunciava des de feia anys. L'accident es produïa a conseqüència de l'explosió de 4 tones d'òxid d'etilè dins el reactor on s'estaven realitzant proves per l'obtenció de nous productes. De resultes de l'accident perdien la vida 3 persones i altres 8 resultaven ferides.

L'explosió va causar una ona expansiva, **expulsant grans trossos de metralla (entre ells una planxa d'acer de 800 kg) fins a més de dos quilòmetres de distància**. Aquesta metralla, causa directa d'una mort, va produir importants desperfectes en instal·lacions de la mateixa empresa i altres que envolten la planta sinistrada, obligant alguna d'aquestes a aturar la producció per realitzar reparacions. Es va comprovar com l'incendi generat per l'explosió posava en risc altres reactors, canonades i dipòsits propers al reactor sinistrat. L'accident, a més, va provocar **la formació d'un núvol tòxic** que, afortunadament, el vent va evitar que arribés a les poblacions properes.

Tot i la gravetat de l'accident, i després d'haver passat ja un any, **des del GEPEC-EdC hem de denunciar que res ha canviat**. La inseguretat del complex químic de Tarragona segueix essent la mateixa que abans de l'accident, i tampoc la impunitat amb la qual actuen les empreses que en formen part s'ha vist alterada. **El mateix podem dir respecte a la inoperativitat, irresponsabilitat i incompetència de l'administració** que, en lloc de començar a posar ordre a la situació del complex químic de Tarragona, s'ha dedicat a fer accions i discursos per minimitzar el real perill que comporten les empreses.

Una gestió irresponsable i opaca des del primer minut

Aquesta postura de la Generalitat ja es va fer palesa poca estona després de l'accident, en plena crisi i quan encara no es coneixia l'abast de la desgràcia ni cap a on podia evolucionar l'accident. Per començar, **mentre Protecció Civil alertava via xarxes socials de la gravetat de la situació**, demanant el confinament de les poblacions properes, **es decidia no activar les sirenes**. Aquesta decisió, justificada amb l'argument de no voler crear una situació d'alarma entre la població, va semblar motivada per l'objectiu

inicial d'intentar minimitzar el ressò públic de la gravetat del que estava passant.

Tot seguit es donava **informació falsa sobre la toxicitat del núvol** que es va crear, difonent que aquest era innocu quan en realitat tant el mateix òxid d'etilè com el fum i gasos produïts durant la seva combustió són tòxics. Els seus efectes passen des d'irritació a les vies respiratòries, trastorns a l'aparell digestiu (nàusees, vòmits, etc.) i trastorns neurològics fins a avortaments espontanis, sense menystenir els efectes cancerígens i mutagènics demostrats que té aquest compost sobre les cèl·lules (Font: Ministerio de Sanidad y Consumo).

No hem d'oblidar tampoc que **l'òxid d'etilè és un producte altament inestable i amb un poder d'explosió molt elevat** (de fet, s'ha utilitzat com a base en l'armament amb més poder de destrucció d'exèrcits com el dels Estats Units). Si bé l'accident ja ens va permetre copsar el poder de destrucció de tan sols 4 tones d'aquest material, l'empresa IQOXE estava autoritzada a emmagatzemar en les seves instal·lacions **fins a 1.470 tones d'òxid d'etilè**, un altre detall amagat per les autoritats. Estem parlant, doncs, **d'una quantitat 300 cops superior a la que va desencadenar l'explosió del dia**, emmagatzemada en els sis dipòsits aeris que es troben a només 150 metres del reactor sinistral.

Matèria primera	Consum màxim (T/any)	Tipus emmagatzematge	Quantitat màxima emmagatzemada
Planta de derivats polietilenglicols (PEG)			
Òxid d'etilè	36.500	Tanc aeri	1.470 T
DEG, MEG o TEG	24.000	Tanc aeri	1.436 T
Àcid acètic	3,5	Tanc aeri	19 T
Àcid fosfòric	200	Tanc aeri	35 T
Potassa	95	Tanc aeri	28 T

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

El perill de l'efecte dòmino, encara present

L'ona expansiva de l'explosió va afectar les instal·lacions d'empreses químiques properes, provocant desperfectes en canonades, dipòsits i altres elements. No obstant això, el fet més alarmant (i també intencionalment ocultat per les autoritats) és que **un dels trossos de metralla que va sortir disparat del reactor arran de l'explosió va anar a parar a molt pocs metres d'un dels reactors d'òxid d'etilè d'IQOXE**, i sols la sort va evitar l'impacte. No cal ser cap expert per entendre el que podria haver passat si aquest o qualsevol altre fragment de metralla hagués impactat a elevada velocitat i alta temperatura contra algun dels sis dipòsits (el més proper al reactor triplica la capacitat dels altres cinc). De ben segur la quantitat de morts i ferits podria haver arribat a ser astronòmica, i l'afectació sobre algunes de les poblacions properes, catastròfica.

Aquest és el perill de l'**efecte dòmino**, denunciat reiteradament des del GEPEC-EdC com **un dels grans riscos del complex químic de Tarragona** donada la proximitat entre empreses. Es tracta d'un perill potencial, latent i continuat que no ha estat adreçat des de les

administracions, ja que el seu coneixement podria comportar una situació de preocupació social.

La gestió de l'òxid d'etilè, a examen

L'òxid d'etilè, com ja hem comentat, és un producte altament explosiu i molt inestable. Això fa que la seva manipulació comporti greus riscos i faci necessària l'aplicació de severes i estrictes mesures de seguretat. **A casa nostra, però, apliquem les mesures més laxes de seguretat de tot Europa pel que fa a la gestió d'aquest compost.** Així, mentre a bona part de països europeus la normativa obliga a mantenir l'òxid d'etilè en dipòsits soterrats o búnqueritzats per tal d'evitar que cap accident els pugui afectar, aquí permetem que s'emmagatzemi en dipòsits aeris sense cap mesura extra de seguretat.

És el cas dels 6 dipòsits de la planta IQOXE, on s'hi poden emmagatzemar fins a 1.470 tones d'aquest producte i que es troben exposat a tota mena de possibles afectacions (accidents, atemptats, accidents aeris, fenòmens meteorològics...). **Aquesta situació no estaria permesa a bona part de la resta de països de la UE,** que també apliquen mesures al transport d'òxid d'etilè per carretera no contemplades al nostre país. Tot i les peticions per part del GEPEC-EdC per tal que es reverteixi aquesta situació i s'apliqui la normativa més estricta vigent a Europa, **el Govern de la Generalitat ha fet cas omís i no ha actuat al respecte.**

Impunitat pels responsables i retards en l'aplicació de millores

L'accident va destapar les autoritzacions que l'empresa havia rebut de les administracions en les quals **es primava autoritzar l'augment de la producció en contra de l'augment de la seguretat.** Tot i que diversos Consellers de Territori (antic DMAH) i directors/es de Qualitat Ambiental i Indústria havien donat el seu vistiplau, qui feia la feina bruta eren els funcionaris de carrera, tècnics qualificats que miraven cap a un altre costat quan s'havia de revisar si les instal·lacions complien o no amb la normativa de seguretat i d'accidents majors. **L'explosió va posar al descobert la pila d'irregularitats que s'estaven cometent,** i tot i això l'empresa seguia funcionant sense cap requeriment per part de l'administració. **Aquests greus fets no han comportat cap mena de responsabilitat ni sobre els polítics ni sobre els tècnics implicats.** Sembla que l'accident per alguns ha sigut una mera anècdota, no suficientment important per a provocar canvis en el procedir de l'administració.

Un tema que no persegueix l'augment de la seguretat de les indústries químiques, però sí la capacitat d'avisar i actuar sobre la població per minimitzar els efectes en cas d'accidents és el dels plans d'emergència. Després de l'accident d'IQOXE, el Govern de la Generalitat va anunciar una revisió del Pla Especial d'Emergència Exterior del Sector Químic de Catalunya (PLASEQCAT) i la recuperació del Pla d'Emergència Exterior del Sector Químic de Tarragona (PLASEQTA) que seria coordinat directament des de Tarragona, dotant-lo dels mitjans i dels recursos necessaris. Doncs

resulta que, **un any després de l'accident, encara ni tan sols hi ha assignació pressupostària per tirar endavant aquesta promesa**. Aquest és un reflex de la situació i de la inexistència de preocupació del nostre Govern envers la seguretat de la població davant el perill permanent que suposen les empreses químiques i pels impactes que aquestes provoquen.

L'experiència ens demostra que tot allò que pot afectar els interessos de les indústries químiques (estudis independents sobre la qualitat de l'aire, l'aplicació de plans de protecció, l'aplicació de normatives exigents, l'aplicació de protocols d'inspeccions independents...) queda supeditat als interessos d'aquestes mateixes empreses. Cada cop es fa més evident com els Governos adapten les seves accions per tal de no afectar a aquests interessos en contra de l'interès general que suposa la protecció de la població i del medi ambient.

Per això, **el GEPEC-EdC es compromet a seguir denunciant i pressionant l'administració per totes les vies disponibles**, amb l'objectiu d'aconseguir millores reals en la seguretat de la indústria química que evitin nous accidents com el d'IQOXE i afectin tant a les persones com el medi ambient.

GEPEC-EdC

Reus, 13 de gener de 2021

Per més informació sobre aquesta notícia contacteu al **977 33 11 42**.

Per més notícies visiteu **gepec.cat/actualitat**

Vols denunciar la situació de la indústria química a Tarragona? Visita **gepec.cat/campanyes** i signa!